

Sygn. akt VIII U 1022/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st. sekr. sądowy Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy **Z. Z.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 17 kwietnia 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu Z. Z. prawo do emerytury od dnia 20 kwietnia 2013 roku i stwierdza, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygnatura akt: VIII U 1022/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17.04.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił Z. Z. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tj. nie udowodnienie żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych..

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że

Do pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia:

- 08.05.1975 r. - 30.09.1991 z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 15.03.2000 r. (k. 4 plik E), ponieważ pracodawca nie wskazuje charakteru pracy wnioskodawcy w okresie zatrudnienia. Ponadto wskazany wykaz A dział V poz. 2 (prawdopodobnie) pkt 6 załącznika nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa

i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. MBiPMB Nr 3, poz. 6) odnosi się do prac wykonywanych na stanowisku elektromontera instalacji linii i urządzeń elektroenergetycznych, natomiast w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 15.03.2000 r., pracodawca wskazał stanowisko elektromontera.;

- 01.10.1991 - 31.12.1998 z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowym (...) Sp. z o.o. (k. 10 plik E) na podstawie świadectwa pracy z dnia 14.11.2004 r. (pkt 8 świadectwa pracy), ponieważ pracodawca nie wskazał charakteru pracy ubezpieczonego (co jest niezbędne dla oceny, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). Ponadto pracodawca nie wskazał pozycji wykazu A działu II pkt 4 załącznika nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. MBiPMB Nr 3, poz. 6). W wykazie A dział II pkt 4 wskazane zostało stanowisko elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych, natomiast świadectwo pracy wskazuje stanowisko elektromontera.

Wobec powyższego pozwany wnosi jak na wstępie.

Od powyższej decyzji odwołał się wnioskodawca i wniósł o jej zmianę i zaliczenie zakwestionowanego przez ZUS okresu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) do stażu pracy w szczególnych warunkach i przyznanie prawa do emerytury oraz Przedsiębiorstwie (...). Podniósł w uzasadnieniu, że (...) Przedsiębiorstwo (...) było kopalnią odkrywkową i zajmowało się wydobyciem żwiru, który jest surowcem skalnym. W Zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w wykazie A Dziale I pkt. 1.10 znajduje się stanowisko „elektromonter urządzeń elektrycznych”. Zatrudniony był jako elektromonter urządzeń silnopiędowych. Były to linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe i do jego obowiązków należał montaż, remont i prace przy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Urządzenia w miejscach wydobycia żwiru zasilane były energią elektryczną.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, a w uzasadnieniu powołał się na argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. Z., urodzony (...), w dniu 28.03.2013 r. złożył do ZUS wniosek o emeryturę.

(Niesporne, ponadto wniosek – k. 1-2 plik III akt ubezpieczeniowych)

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 30 lat, 1 miesiąc i 18 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nadto, ubezpieczony nie jest członkiem OFE, nie pozostaje w stosunku pracy, ukończył 60 lat, na dzień 01.01.1999 r. osiągnął wymagany okres składkowy i nieskładkowy-25 lat dla mężczyzn.

Z uwagi na powyższe, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach.

(vide: karta przebiegu zatrudnienia – k. 14 akt ubezp., decyzja odmowna– k. 16 akt ubezp., odwołanie– k. 2-3 akt sprawy)

Z. Z. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w okresie od 08.05.1975 r. do 30.09.1991 r. na stanowisku elektromontera urządzeń silnopiędowych i elektromontera .

W okresie od 08.05.1975 r. do 31.08.1985 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. Praca ubezpieczonego polegała na budowie , remoncie konserwacji linii energetycznych (różnego napięcia) , stacji transformatorowych, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, tj.: zasilanych energią elektryczną (np.: taśmociągi górnicze, kruszarki, sita, koparki elektryczne) i będących w ciągłym ruchu, instalacji kabli energetycznych podziemnych. (...) Przedsiębiorstwo Produkcji (...) było kopalnią odkrywkową i zajmowało się wydobywaniem żwiru, który jest surowcem skalnym. W przedsiębiorstwie funkcjonowały dwie ekipy – jedna budowała zakład pracy , a druga zajmowała się obsługą energetyczną i dostarczaniem niezbędnej energii elektrycznej dla potrzeb budowy . W ramach zakładu pracy znajdował się pion energetyczny z Głównym Energetykiem na czele , który obsługiwał również zakłady pracy znajdujące się na terenie województwa (...) i podlegające pod zakład (...). Ubezpieczony pracował w pionie energetycznym. W ramach obowiązków pracowniczych był członkiem pogotowia energetycznego, wzywano go w razie awarii energetycznych , jak i w celach konserwacji linii i urządzeń energetycznych w macierzystym i okolicznych zakładach pracy .

W okresie od 01.09.1985 do 30.09.1991 r. ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy elektromontera albowiem pełnił dodatkowo funkcje brygadzysty , z czego wynikały dodatkowe obowiązki , m.in. nadzór nad pracownikami-energetykami zakładowymi , organizacja pracy, zamawianie i pobieranie materiałów z magazynu zakładowego, sporządzanie dokumentów o wykonaniu poleconej pracy.

Ubezpieczony ukończył naukę w (...) Szkole Zawodowej w S. w zawodzie elektromontera i w 1971 r. nabył tytuł czeladnika, a od 1976 r. mistrza w zawodzie elektromonter.

(dowód: dokumenty w aktach osobowych, w tym świadectwo pracy z dn. 30.09.1991 r. , angaże, wnioski i jego zatwierdzenie z dniem 01.09.1985 r., zakres czynności brygadzysty, -k. 34, umowy o pracę –k. 6,7 akt sprawy, dokumenty kwalifikacyjne w aktach osobowych –k. 30, zeznania ubezpieczonego oraz świadków T. O., C. Ś., Z. Ż. - k.40-41 akt sprawy)

Z. Z. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowym (...) Sp. z o.o. w G. w okresie od 01.10.1991 r. do 14.11.2004 r. na stanowisku elektromontera.

W okresie od 01.10.1991 r. do 31.12.1998 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. Praca ubezpieczonego polegała na budowie , remoncie konserwacji linii energetycznych (różnego napięcia) , stacji transformatorowych, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w jednym zakładzie pracy (...).

Ubezpieczony w 1991 r. zdobył uprawnienia do eksploatacji urządzeń i instalacji elektrycznych , aktualizowane w 1998 r. i 2004 r.

(dowód: dokumenty w aktach osobowych, w tym świadectwo pracy z dn. 14.11.2004 r. , angaże, dokumenty kwalifikacyjne, umowa o pracę, dyplomy, zaświadczenia o ukończeniu szkoleń –k. 30 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego -k.40-41 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został bezsprzecznie potwierdzony w przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, w szczególności w oparciu o przedłożone dokumenty w aktach osobowych . Sąd oparł się ponadto na zeznaniach świadków oraz samego ubezpieczonego. Dokonując analizy i oceny zeznań bezpośrednio w toku rozprawy Sąd orzekający uznał je za w pełni wiarygodne. Zeznania te są wyczerpujące, wzajemnie się uzupełniają i korelują z dokumentami osobowymi skarżącego.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do rozważenia czy przedstawione dowody są wystarczające dla uznania, iż praca wykonywana przez skarżącego w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostawało natomiast, że wnioskodawca spełnia pozostałe kryteria prawa do świadczenia, tj. ukończył 60 lat, legitymuje się wymaganym okresem ogólnego stażu pracy, nie jest członkiem OFE.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1. legitymują się okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
3. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Wskazać należy, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale II wskazano jako prace w warunkach szczególnych - Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

W wykazie A działu II pkt 4 załącznika nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. MBiPMB Nr 3, poz. 6) wskazane zostało stanowisko elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych.

Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie pracy zarówno w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) od 08.05.1975 r. do 31.08.1985 r. oraz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowym (...) Sp. z o.o. w G. w okresie od 01.10.1991 r. do 31.12.1998 r. odpowiadającej charakterem i zakresem pracy wskazanej w wykazie A , w dziale II pkt 4 załącznika do przywołanego wyżej Rozporządzenia i zarządzenia resortowego został potwierdzony w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Niewątpliwie wynikał on z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych będących podstawą ustaleń faktycznych . Autentyczności i rzetelności powyższych dokumentów nie kwestionowała żadna ze stron, a Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do odebrania im przymiotu wiarygodności. W szczególności nie uszło uwadze Sądu , że z akt osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w G. , w tym zakresie obowiązków brygadzysty, wynika, że od 01.09.1985 do 30.09.1991 r. ubezpieczony oprócz bieżących czynności elektromontera wykonywał dodatkowe obowiązki związane z pełnioną funkcją brygadzysty , m.in. nadzór nad pracownikami-energetykami zakładowymi , organizacja pracy, zamawianie i pobieranie materiałów z magazynu zakładowego, sporządzanie dokumentów o wykonaniu polecanej pracy. Powyższe potwierdził sam ubezpieczony zeznając jako strona. W związku z powyższym nie można uznać , że ubezpieczony we wskazanym powyżej okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach jako elekromonter.

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miały zeznania świadków - współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w G. – którzy zgodnie zeznali, iż ubezpieczony pracował w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako elektromonter instalacji i urządzeń elektroenergetycznych, opisując szczegółowo prace jakie wykonywał a polegające na budowie , remoncie, konserwacji linii energetycznych (różnego napięcia) , stacji transformatorowych, eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, tj.: zasilanych energią elektryczną .

Świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, byli zatrudnieni wraz z ubezpieczonym w tym samym zakładzie pracy i podobnym okresie, z tym że na innych stanowiskach . Świadek O. pracował jako ślusarz –spawacz, świadek Ź. był mechanikiem ciężkiego sprzętu budowlanego , jednakże jak zeznali spotykali się w miejscu wspólnej pracy i wtedy byli naocznymi świadkami charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego, wskazali przy tym , że ubezpieczony był zawsze przypisany do brygady elektromonterów i z nimi jeździł w teren . Świadek Ś. był zaś kierownikiem oddziału i zlecał ubezpieczonemu prace w terenie. Dodać w tym miejscu należy w celu poparcia wiarygodności świadków, że ubezpieczony posiadał zawód wyuczony (i wykonywany) elektromontera oraz stosowne uprawnienia zawodowe w tym kierunku. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować ich wiarygodność. Treść zeznań znajduje również odzwierciedlenie w zgromadzonej dokumentacji, w szczególności świadectwie pracy ubezpieczonego i przedłożonych angażach, a nadto koresponduje z treścią zeznań samego ubezpieczonego.

W odniesieniu do zarzutów pozwanego zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał faktycznie prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem charakter i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem nazwy stanowiska pracy określonej w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze

zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90). Zdarzyć się przecież może, jak w niniejszej sprawie, że pracodawca nie wystawi odpowiedniego świadectwa pracy z określeniem stanowiska według wykazu i powołaniem się na odpowiednią pozycję i punkt w wykazie, podczas gdy pracownik faktycznie wykonywał prace w szczególnych warunkach. Zaniechanie pracodawcy nie może w żadnej mierze obciążać pracownika negatywnymi skutkami w zakresie nabycia prawa do świadczenia emerytalnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy okres pracy w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) od 08.05.1975 r. do 31.08.1985 r. oraz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowym (...) Sp. z o.o. w G. w okresie od 01.10.1991 r. do 31.12.1998 r. zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach stale i pełnym wymiarze czasu pracy.

Zsumowanie powyższych okresów wskazuje, iż staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jest dłuższy niż wymagany ustawą i wynosi ok 17 lat co po zsumowaniu z okresem zaliczonym przez organ rentowy , nawet po wyłączeniu okresu pracy jako elektromonter - brygadzysta od 01.09.1985 do 30.09.1991 r. daje wymagane co najmniej 15 lat. W związku z tym, zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia, należało uznać, że ubezpieczony spełnił wszystkie wymogi do przyznania mu świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

W konkluzji z przytoczonych względów i argumentów Sąd Okręgowy, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i cytowanych wyżej regulacji, w wyroku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia ukończenia wieku emerytalnego.

Sąd Okręgowy uznał , iż pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego w toku postępowania przed sądem, w tym w szczególności dopuszczenie dowodu z akt osobowych ubezpieczonego i zeznań świadków pozwoliło na uznanie, że w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

SSO Elżbieta Trybulec-Czernek